

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

De ... verbiedt kranslegging neonazi's

De ... van Venray heeft de kranslegging zaterdag op het Duits oorlogskerkhof in Ysselsteyn, door leden van de extreem-rechtse organisatie Blood & Honour, verboden. Een woordvoerder van de gemeente wees erop dat de ... verantwoordelijk is voor het handhaven van de openbare orde. Leden van de linkse groepering Anti Fascistische Aktie hadden via hun website opgeroepen de kranslegging te verstoren.

bron: de Volkskrant van 4 maart 2006

Lees tekst 1.

- 1p 1 Wie of wat moet op de puntjes (drie maal) in tekst 1 worden ingevuld?
- A burgemeester
 - B gemeenteraad
 - C officier van justitie
 - D politie

tekst 2

Jong, kwaad en gewapend

Vorige week donderdag schoor de 18-jarige scholier Hans van T. zich kaal. Hij kocht in Antwerpen een jachtgeweer. Vervolgens schoot hij een Turkse vrouw op een bankje neer, daarna een zwangere oppas uit Mali en een tweejarige peuter. De laatste twee overleefden het niet. Van T. komt uit een familie van Vlaamse rechtsextremisten. Hans, de moordenaar dus, verklaarde na zijn daad dat hij vijf jaar geleden is gepest door een allochtoon.

naar: de Volkskrant van 20 mei 2006

Lees tekst 2.

- 1p 2 Wat kan **volgens tekst 2** een oorzaak zijn van het criminele gedrag van Hans van T.?
- A armoede en werkloosheid in de samenleving
 - B criminaliteit als aangeboren eigenschap
 - C crimineel gedrag wordt aangeleerd in het gezin
 - D het groepsverband van jongeren

tekst 3

Aantal moorden neemt spectaculair af

Vlak voor het einde van het jaar stevent 2006 af op een nieuw record: het aantal moorden is spectaculair afgenomen en bevestigt de dalende trend.

In 2005 werden er 201 moorden gepleegd. Dat was ook al een laagterecord. Maar met nog drie weken te gaan, zijn dit jaar tot nu toe 140 moorden gepleegd. Afgaand op het gemiddelde van voorgaande jaren in de decembermaanden zal het eindcijfer hooguit rond de 160 à 170 moorden liggen.

bron: Elsevier van 5 december 2006

tekst 4

“Zucht, waar zijn we toch mee bezig in dit land! Het wordt tijd dat de straffen weer eens worden aangescherpt en dat dit soort gedrag (moord) heel zwaar wordt gestraft, met strafblad en dat de dader bekend wordt gemaakt met foto in alle kranten. Het aantal moorden blijft maar toenemen! Het kan zo niet verder!”

bron: website van De Telegraaf; reactie van een lezer op een bericht over moord

Lees de teksten 3 en 4.

- 1p **3** De persoon die tekst 4 heeft geschreven, denkt dat het aantal moorden blijft toenemen. In werkelijkheid is dat niet het geval. Zie tekst 3. Dat mensen denken dat moord in de samenleving steeds meer voorkomt, komt onder andere door de berichtgeving in de media.
→ Geef een argument voor deze bewering.

tekst 5

Een 21-jarige man uit Harreveld is gisteren door de rechtbank vrijgesproken, onder andere van bedreiging en mishandeling. Hij werd wel veroordeeld voor een verkeersovertreding.

5 De Harrevelder was op 30 augustus vorig jaar in Lichtenvoorde rakelings langs een moeder met kinderen gereden. De moeder schreeuwde 'gek', waarop de man even later omdraaide en verhaal kwam halen. Opnieuw was de man met grote snelheid op de moeder afgereden.

10 **A** ... zei gisteren ronduit wat zij dacht: "Met pijn in het hart spreek ik u op vier punten vrij. De overtuiging is er in een aantal gevallen wel, maar de bewijsmiddelen zijn onvoldoende om tot een veroordeling te komen". Zij vond het rijgedrag van de man 'absoluut niet kunnen' en 'te laag voor woorden'. Voor de verkeersovertreding veroordeelde ze de Harrevelder tot een geldboete van vijfhonderd euro, twee weken cel voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar met als bijzondere voorwaarde reclasseringstoezicht. De geëiste rijontzegging nam ze over.

20 **B** ... vond dat, mede op grond van getuigenverklaringen, er voldoende bewijs lag voor alle vijf tenlastegelegde feiten. Hij vorderde een werkstraf van honderd uur waarvan veertig voorwaardelijk plus reclasseringstoezicht. Verder twaalf maanden ontzegging van de rijbevoegdheid waarvan de helft voorwaardelijk met twee jaar proeftijd.

C ... vond dat alleen het te hard rijden in Lichtenvoorde bewezen kon worden. Een feit dat door de verdachte ook werd erkend. Voor de andere feiten bepleitte hij vrijspraak. En met succes.

naar: De Twentse Courant Tubantia van 5 september 2006

De vragen 4 tot en met 7 gaan over tekst 5.

Lees tekst 5.

2p 4 In een rechtszaak treden verschillende personen op. In tekst 5 zijn de namen van die personen weggelaten.

→ Welke personen moet je invullen bij de letters A, B en C uit tekst 5?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Bij A ...

Bij B ...

Bij C ...

- 3p **5** In de Nederlandse wetgeving kunnen verschillende soorten sancties worden opgelegd. De verschillende soorten sancties zijn hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen.
→ Noem van hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen een voorbeeld uit tekst 5.
Doe het zo: neem onderstaande nummers over en vul het antwoord aan.
- 1 voorbeeld van een hoofdstraf uit tekst 5: ...
 - 2 voorbeeld van een bijkomende straf uit tekst 5: ...
 - 3 voorbeeld van een maatregel uit tekst 5: ...
- 1p **6** Wat wordt bedoeld met “twee weken cel voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar” in de regels 13-14 uit tekst 5?
- A** De veroordeelde gaat twee weken de gevangenis in en mag daarna een jaar geen strafbaar feit plegen.
 - B** De veroordeelde krijgt een celstraf van een jaar, maar krijgt strafvermindering van steeds twee weken als hij zich goed gedraagt.
 - C** De veroordeelde mag binnen een jaar geen vergelijkbaar strafbaar feit plegen anders moet hij alsnog twee weken de gevangenis in.
- 1p **7** Welk uitgangspunt van het strafrecht en strafproces herken je in tekst 5?
- A** Bij gebrek aan bewijs moet iemand worden vrijgesproken.
 - B** De maximale straf moet altijd geëist worden.
 - C** Er wordt rekening gehouden met de achtergrond van de verdachte, namelijk ontoerekenbaarheid.
 - D** Er wordt rekening gehouden met de situatie waarin het delict plaatsvond, namelijk overmacht.

tabel 1

Aantal ambtenaren en bestuurders dat zich schuldig heeft gemaakt aan fraude en corruptie in Nederlandse gemeenten in 2004

	ambtenaren	bestuurders	totaal
werkelijke corruptie			
- intern afgehandeld	17	2	19
- politie/justitie ingeschakeld	18	3	21
werkelijke fraude			
- intern afgehandeld	24	21	45
- politie/justitie ingeschakeld	21	1	22

naar: *www.kennislink.nl* van 26 januari 2005

Bekijk tabel 1.

- 2p **8** Welke **twee** van onderstaande begrippen (a tot en met f) hebben te maken met de gegevens in tabel 1?

Begrippen:

- a discriminatie
- b midden en hogere milieus
- c socialisatie
- d sociale ongelijkheid
- e veelvoorkomende criminaliteit
- f witteboordencriminaliteit

tekst 6

Buitenlanders in Amsterdam opgepakt

De politie heeft vorige week in Amsterdam drie personen uit Italië opgepakt. Het gaat om drie mannen van 50, 53 en 56 jaar oud. De recherche hield verder een 45-jarige Italiaanse vrouw aan.

Alle vier handel in verdovende middelen en lidmaatschap van een criminele organisatie.

naar: *NRC Handelsblad* van 30 november 2006

Lees tekst 6.

- 1p **9** Wat moet op de puntjes in tekst 6 worden ingevuld?
- A** staan terecht voor
 - B** worden verdacht van
 - C** worden veroordeeld voor

tekst 7

DJI in cijfers**Plaats voor gevangenen**

- Totaal aantal plaatsen in 2005: 22.382
- Groei tussen 2002 en 2005: van 16.612 naar 22.382
- Groei plaatsen voor illegalen in dezelfde periode: van 1.340 (2002) naar 2.698 (2005)

Personeel gevangenis

- Ambtelijk personeel in voltijdspanen: van 11.731 (2002) naar 11.945 (2005)

Bron: Jaarverslag DJI 2005

Nederland heeft sterkste groei aantal gevangenen

Gevangenen per 100.000 inw.

	2001	2004
Ver. Staten	686	724
Ver. Koninkrijk	127	141
Nederland	93	123
Australië	116	120
Duitsland	98	97
Frankrijk	77	91
België	85	88
Zweden	68	81

NRC H 201006 / JF/ Bron: Jaarv. DJI 2005

DJI betekent Dienst Justitiële Inrichtingen.

bron: NRC Handelsblad van 20 oktober 2006

- 1p 10 In tekst 7 staan gegevens van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Van welk overheidsbeleid zijn deze gegevens een gevolg? Van beleid dat gericht is op
- A** het bevorderen van het aantal Halt-afdoeningen
B het bestrijden van terreur en terrorisme
C preventie
D repressie
- 1p 11 Volgens tekst 7 komen er in Nederland steeds meer mensen in de gevangenis. Uit een rapport van de Dienst Justitiële Inrichtingen blijkt dat een kleine 20% van de ex-gedetineerden binnen een jaar na ontslag uit de gevangenis in herhaling valt en opnieuw wordt ingesloten. (rapport *Recidive, Opnieuw achter de tralies*, website Ministerie van Justitie).
- Welke van de onderstaande doelen van straffen worden kennelijk **niet** helemaal bereikt door het opleggen van gevangenisstraffen? Noem **twee** doelen.
- Straffen worden opgelegd met als doelen:
- 1 afschrikking van de dader
 - 2 genoegdoening van het slachtoffer
 - 3 resocialisatie
 - 4 voorkomen van eigenrichting
 - 5 wens van slachtoffers om wraak

tekst 8

Terrorismeproces / Samir A. minacht het recht

door H el ene Butijn

Maandag begint de inhoudelijke behandeling van het nieuwste terrorismeproces tegen Samir A. Tot nog toe werd hij steeds vrijgesproken. Maar niet eerder gold de nieuwe, strengere, wetgeving.

Zijn naam dook op in het Hofstadproces, omdat hij contacten had met de hoofdverdachten, maar ook in een aantal andere terreurzaken waarin hijzelf  en van de hoofdrolspelers was. Veroordeeld werd hij niet, deels doordat bij zijn eerste arrestatie de oude wetgeving nog van kracht was. Maar sinds augustus 2004 gelden nieuwe anti-terrorismeregels.

naar: Trouw van 14 oktober 2006

Lees tekst 8.

- 1p 12 Criminaliteit is een tijd- en plaatsgebonden begrip.
→ Geef een reden waarom tekst 8 een voorbeeld is van criminaliteit als een tijdgebonden begrip.

tekst 9

Een columnist van *de Volkskrant* heeft kritiek op het criminaliteitsbeleid van het kabinet-Balkenende III:

“Keihard, het woord van de regering komt telkens terug, als het gaat om de bestrijding van overlast en criminaliteit van jongeren. Iedereen die een misdrijf pleegt, moet zo mogelijk worden vervolgd en gestraft. Maar het is altijd mijn uitgangspunt geweest dat omstandigheden die niet deugen, mensen baren die niet deugen. Niet de mensen, maar de omstandigheden moeten dus keihard worden aangepakt.”

bron: de Volkskrant van 23 november 2006

Lees tekst 9.

- 1p 13 Bij welke politieke stroming past het citaat in tekst 9 het best?
- A christendemocratie
 - B liberalisme
 - C rechts-extremisme
 - D sociaal-democratie

tekst 10

In oktober 2002 presenteerde het eerste kabinet-Balkenende onder de titel 'Naar een veiliger samenleving' een veiligheidsprogramma voor de periode 2002–2006. Dit programma is door het kabinet-Balkenende II overgenomen. Centraal beleidsdoel van het veiligheidsprogramma is: terugdringen van criminaliteit en overlast in de publieke ruimte met 20 tot 25% in het jaar 2010.

bron: www.rekenkamer.nl

Lees tekst 10.

- 1p **14** Hoe kan het best worden vastgesteld of het beleidsdoel 'terugdringen van criminaliteit en overlast' is behaald in 2010?
door middel van
- A** enquêtes onder burgers die strafbare feiten hebben gepleegd.
 - B** enquêtes onder willekeurige burgers.
 - C** politiestatistieken
 - D** rechtbankstatistieken

tekst 11

Straf top Ahold* wekt ongeloof

De geldboetes en voorwaardelijke celstraffen voor de ex-Aholdbestuurders hebben buiten de rechtszaal ongeloof en verontwaardiging gewekt. Beleggers die geld verloren door de schandalen bij Ahold, zijn teleurgesteld over de strafmaat. Op internet uitten in de uren na de uitspraak van de rechter
5 duizenden mensen hun woede over wat velen 'klassenjustitie' noemden.

De Amsterdamse rechter veroordeelde de oud-Aholdtopman Cees van der Hoeven gisteren tot negen maanden voorwaardelijke gevangenisstraf en een geldboete van 225.000 euro. Zijn toenmalige financiële rechterhand Michiel Meurs kreeg dezelfde straf opgelegd.

10 De voormalige Ahold-kopstukken stonden terecht wegens geknoei met de boekhouding en valsheid in geschrifte.

Het OM had 20 maanden celstraf geëist, waarvan zes voorwaardelijk. De Vereniging van Effectenbezitters sprak van een 'ongelooflijk lage straf'.

In vele publieke reacties op de veroordeling werd gesteld dat de verdachten het
15 juist aan hun hoge positie bij Ahold te danken hebben dat ze een relatief lage straf kregen.

naar: Brabants Dagblad van 23 mei 2006

noot *Ahold is een grote detailhandelsonderneming waar bijvoorbeeld Albert Heijn bij hoort.

Lees tekst 11.

2p 15 In tekst 11 wordt gesproken over 'klassenjustitie' (regel 5).

→ Wat is klassenjustitie?

→ Citeer een zin uit tekst 11 waaruit blijkt dat er sprake is van klassenjustitie.

tekst 12

Ook politie moet verantwoording afleggen bij gebruik van geweld

Geweld en geweldsuitoefening zijn zo bedreigend dat we het recht om geweld uit te oefenen alleen hebben opgedragen aan de overheid. Die mag met geweld optreden als dat noodzakelijk is, bijvoorbeeld om iemand te arresteren. Keerzijde is dat dit geweld naar verhouding moet zijn en de overheid te allen
5 tijde volledige verantwoording aflegt voor haar geweldsdaden.
Over dit laatste punt maakt de nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer zich zorgen. Hij constateerde dezer dagen weer eens dat de politie zich soms onprofessioneel gedraagt en zich dan schuldig maakt aan 'zinloos geweld'. Burgers die daarover willen klagen, staan vaak met lege handen omdat
10 individuele agenten niet herkenbaar zijn.

naar: www.trouw.nl van 12 september 2006

Lees tekst 12.

2p **16** Het optreden van de politie in tekst 12 wordt gezien als een aantasting van de rechtsstaat.

→ Welk **twee** kenmerken van de rechtsstaat worden aangetast in dit geval?

Kies **twee** antwoorden uit het onderstaande rijtje:

- 1 Bescherming van burgers tegen willekeur van de overheid.
- 2 Burgers hebben vrijheid van meningsuiting.
- 3 De overheid dient de rechtsorde te handhaven met wettelijke middelen.
- 4 Er is sprake van machtscheiding.

tekst 13

Leed krijgt een gezicht

In het najaar van 2004 werd de 59-jarige pompbediende Gijs Klaver het slachtoffer van een gewapende roofoverval. Sinds 1 januari 2005 hebben alle slachtoffers van ernstige geweldsdelicten en verkeersongevallen het recht ... te vertellen over de gevolgen van het delict.

bron: de Volkskrant van 21 juni 2005

Lees tekst 13.

1p **17** De positie van slachtoffers is in het strafrecht de laatste jaren verbeterd. Wat moet er op de puntjes in tekst 13 worden ingevuld?

- A bij het politieverhoor
- B in de media
- C tegen de officier van justitie
- D tijdens de rechtszaak

tekst 14

Gezichtsscan tegen overlast jongeren

De gemeente Tilburg gaat een gezichtsscan invoeren voor de drie Tilburgse zwembaden. De gemeente wil hiermee de overlast van jongens terugdringen en hoopt dat er minder meisjes worden lastig gevallen in de zwembaden. Van iedere jongen die één van de zwembaden binnenkomt, wordt een scan gemaakt, zodat hij gemakkelijk herkend kan worden.

naar: Brabants Dagblad van 5 juli 2006

Lees tekst 14.

2p **18** Er zijn verschillende soorten van overheidsbeleid om crimineel gedrag aan te pakken.

→ Welke **twee** soorten van overheidsbeleid zijn van toepassing op tekst 14?

Kies **twee** antwoorden uit het onderstaande rijtje.

- 1 gevangenisbeleid
- 2 opsporingsbeleid
- 3 preventief beleid
- 4 repressief beleid
- 5 vervolgingsbeleid